

EFEE

EURÓPSKA FEDERÁCIA
ZAMESTNÁVATEĽOV V ŠKOLSTVE

EURÓPSKY ODBOROVÝ VÝBOR PRE
VZDELÁVANIE – COMITE SYNDICAL
EUROPEEN DE L'EDUCATION

Spoločné vyhlásenie ETUCE/EFEE

Na ceste k akčnému rámcu pre atraktivnosť učiteľského povolania

Cieľom tohto vyhlásenia je vytvoriť pevný základ na pokračovanie procesu dialógu medzi európskymi sociálnymi partnermi v školstve, EFEE (Európskou federáciou zamestnávateľov v školstve) a ETUCE (Európskym odborovým výborom pre vzdelávanie), zameraného na budovanie spoločného sektorového prístupu k akčnému rámcu pre zvýšenie atraktivnosti učiteľského povolania v spoločnosti, a tým riešiť definície, výzvy, zásady a možné opatrenia, ktoré sa spoločne prijímú na dosiahnutie tohto cieľa.

Tento prístup vychádza z osemročnej práce v oblasti sektorového sociálneho dialógu, vďaka ktorému sociálni partneri v školstve uznali ústrednú úlohu sociálneho dialógu a budovania kapacít, vzájomnej dôvery a spolupráce, angažovanosti a komunikácie¹ s cieľom riešiť nové a vznikajúce výzvy v oblasti vzdelávania v celej Európe. Už v roku 2017 EFEE a ETUCE uznali, že spoločný proces budovania kapacít spĺňa spoločný cieľ častí „silného a efektívneho sociálneho dialógu v prospech ľudí pracujúcich vo vzdelávacích inštitúciách na všetkých úrovniach vzdelávania a konečného prínosu pre študentov a ich rodiny“². EFEE a ETUCE v rokoch 2013 – 2018 spoločne pracovali najmä na troch projektoch budovania kapacít v rámci európskeho sektorového sociálneho dialógu v školstve (ESSDE)³, ktoré posadili európskych a národných sociálnych partnerov okolo stola v dvadsiatich krajinách EÚ a dvoch kandidátskych krajinách

¹ Spoločné vyhlásenie ETUCE/EFEE k dokumentu Propagácia potenciálu európskeho odvetvového sociálneho dialógu (2016) a k záverečnej správe ETUCE/EFEE „Európski sektoroví sociálni partneri v školstve podporujúci potenciál ich dialógu prostredníctvom školenia a prenosu poznatkov.. Projekt II ESSDE týkajúci sa budovania kapacít“.

² Spoločné vyhlásenie ETUCE/EFEE k dokumentu Propagácia potenciálu európskeho odvetvového sociálneho dialógu (2016).

³ „Európski sociálni partneri v školstve usilujúci sa o udržateľný vplyv na tvorbu európskej vzdelávacej politiky prostredníctvom úspešného sociálneho dialógu. Projekt III ESSDE týkajúci sa budovania kapacít“ (VS/2017/XXXX), „Európski sektoroví sociálni partneri v školstve podporujúci potenciál ich dialógu prostredníctvom školenia a prenosu poznatkov. Projekt II ESSDE týkajúci sa budovania kapacít“ (VS/2015/0032), „Podpora potenciálu európskeho sektorového sociálneho dialógu v školstve riešením nových výziev a skúmaním skúseností a vedomostí“ (VS/2013/XXX). Túto prácu podporila Európska komisia prostredníctvom rozpočtového riadku Sociálny dialóg a priemyselné vzťahy.

EÚ⁴, ako aj počas troch záverečných konferencií v Bruseli (Belgicko), Amsterdame (Holandsko) a Sofii (Bulharsko).

Vzhľadom na súčasné a vznikajúce výzvy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane nedostatku učiteľov v niekoľkých krajinách EÚ sa sociálni partneri v školstve na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni týmto vyhlásením zaväzujú pokračovať v budovaní svojej kapacity s cieľom efektívne sa zúčastňovať na sociálnom dialógu a zmysluplne sa podieľať na tvorbe vzdelávacích politík prispievajúcich k zmene a podporovať atraktivnosť učiteľského povolania v Európe ako súčasť kvalitných a inkluzívnych vzdelávacích systémov.

Kontext a výzvy

Proces oživenia sociálneho dialógu zameraný na posilnenie jeho úlohy vo všetkých členských štátoch EÚ inicioval predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, ktorý už v marci 2015 oznámil „nový začiatok sociálneho dialógu“. V roku 2016 európske inštitúcie a európski medziodvetvoví sociálni partneri podpísali spoločné vyhlásenie zdôrazňujúce úlohu európskeho sociálneho dialógu ako významnej zložky tvorby politiky EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky. Počas trvania spoločného „projektu III ESSDE týkajúceho sa budovania kapacít – Európski sektoroví sociálni partneri v školstve podporujúci potenciál ich dialógu prostredníctvom školenia a prenosu poznatkov“, 2017 – 2018, európski lídri schválili Európsky pilier sociálnych práv, čím vytvorili nový stimul pre sociálny dialóg ako kľúčovú prax vedúcu k rastu. Význam vzdelávania pri dosahovaní mnohých kľúčových cieľov piliera zdôrazňuje diskusia Európskej komisie a Rady [o budúcnosti vzdelávania](#) pri príležitosti samitu v Göteborgu 17. novembra 2017, ktorej cieľom bolo urobiť z Európy lídra v implementácii Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov OSN pre trvalo udržateľný rozvoj. V tejto súvislosti vlády pripisujú vzdelávaniu kľúčovú úlohu v „zabezpečovaní odolnej ekonomiky, sociálnej súdržnosti, aktívneho občianstva a identity“.

Vzdelávanie je kľúčovou inštitúciou pre spravodlivosť a hospodársku prosperitu. „[Parížska deklarácia](#)“, ktorú prijali ministri školstva Európskej únie v marci 2015⁵, zdôrazňuje kľúčový prínos vzdelávania k osobnému rozvoju, sociálnej inklúzii a spoluúčasti, a to aj prostredníctvom zabezpečenia inklúzie a boja proti nerovnostiam, posilnenia postavenia učiteľov a posilňovania schopností detí a mladých ľudí kriticky myslieť a uplatňovať úsudok, najmä v kontexte internetu a sociálnych médií. Tam, kde je prioritou vzdelávanie, prosperuje spoločnosť aj ekonomika. Vzhľadom na rastúce spoločenské požiadavky a ciele týkajúce sa rastu Európy sú európski sektoroví sociálni partneri v školstve uznaní ako zástupcovia dvoch strán odvetvia v sektore vzdelávania podľa článkov 154 a 155 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a uznávajú, že odvetvie je konfrontované s viacerými výzvami na to, aby sa vysokokvalitné, spravodlivé a inkluzívne vzdelávacie systémy stali vhodnými pre budúcnosť a kľúčovými hybnými silami trvalo udržateľného rozvoja. Patria k nim: demografické zmeny, technologické zmeny, spoločenské zmeny a politické zmeny (konkrétne systémy viacúrovňového riadenia, napríklad európsky semester, stratégia

⁴ Chorvátsko, Litva, Slovinsko, Slovenská republika, Rumunsko, Čierna Hora, Estónsko, Srbsko, Cyprus, Maďarsko, Lotyšsko, Poľsko, Španielsko, Bulharsko, Dánsko, Fínsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Malta, Holandsko, Portugalsko.

⁵ Neformálne stretnutie ministrov školstva Európskej únie, „Vyhlásenie k podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerancie a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania“, 17. marca 2015, Paríž.

Európa 2020 a strategický rámec pre vzdelávanie a odbornú prípravu 2020, európsky vzdelávací priestor 2025).

Napriek tomu, že učiteľské povolanie má potenciál prispieť k sociálnej rovnosti v celej Európe, na konferencii sociálnych partnerov v Sofii (jún 2018) sa ukázalo, že v Európe sú spoločné výzvy týkajúce sa učiteľského povolania, ktoré čelí nedostatku pracovníkov, nízkej atraktívnosti, problémom s náborm pracovníkov a problémom spojeným s udržaním si pracovníkov. Kvalitné vyučovanie dobre vyškolenými a podporovanými učiteľmi je základom kvalitného vzdelávania. Okrem týchto výziev je takisto potrebné prehodnotiť prostredie vyučovania a učenia vzhľadom na uvedený rýchly vývoj v našich spoločnostiach.

Ciele a priority

EFEE a ETUCE považujú za nanajvýš dôležité pokračovať v spoločnom úsilí o hľadanie spoločných riešení, aby sa učiteľské povolanie stalo prítiažlivejším pre spoločnosť, aby ho mohla spoločnosť využívať v rámci kvalitných vzdelávacích inštitúcií, ktoré sú inkluzívnymi a udržateľnými organizáciami zameranými na žiakov a študentov.

Prostredníctvom tohto vyhlásenia, ktoré slúži ako vyhlásenie o zámere na začatie procesu vývoja akčného rámca pre atraktívnosť učiteľského povolania, sa EFEE a ETUCE snažia ďalej nadväzovať na svoj záväzok prijatý v pracovnom programe ESSDE na roky 2018 – 2019, aby spoločne prispievali k riešeniu otázky nedostatku učiteľov. Okrem toho chceme pokračovať v riešení otázok identifikovaných ako prioritné pre spoločný postup počas okrúhlych stolov európskych a národných sociálnych partnerov a počas záverečnej konferencie v Sofii (jún 2018), ktorými sú: podpora dôstojných pracovísk a zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci; spravodlivosť a rovnosť vo vzdelávaní; a podpora učiteľov, školiteľov, vedúcich pracovníkov škôl a podporných pracovníkov v školstve.

Tieto témy nie sú pre našu prácu ako európskych sektorových sociálnych partnerov v školstve „nové“. Naopak, od začiatku existencie ESSDE (založeného v roku 2010) tvoria základ našej spoločnej práce. Avšak namiesto toho, aby sme sa zamerali na tieto otázky ako na samostatné témy, snažíme sa teraz uplatňovať celostnejšiu víziu a využívať ich ako základ pre našu pokračujúcu spoločnú prácu týkajúcu sa budovania kapacít s cieľom efektívne sa zapojiť do sociálneho dialógu na všetkých úrovniach, a tým prispieť k zatraktívneniu učiteľského povolania.

Týmto vyhlásením sa zaväzujeme prejsť k ďalšiemu kroku a ďalej skúmať prvky, ktoré prispievajú k odpovedi na túto otázku, a pripraviť pôdu pre vypracovanie spoločného akčného rámca.

Medzi tieto prvky patria otázky priamo súvisiace s učiteľským povolaním:

1. podpora rozvoja učiteľského povolania na základe profesionality, primeranej profesionálnej autonómie, aspirácie a tímovej práce, ako aj trvalo udržateľného kvalitného zamestnania a pracovných podmienok, kariérnych vyhládok a odmeňovania vrátane spravodlivého odmeňovania v kontexte iných atraktívnych kariérnych postupov a ekonomických podmienok daných členskými štátmi a stimulovania rozmanitosti kariérnych príležitostí;

2. podpora učiteľov, školiteľov, vedúcich pracovníkov škôl a iných podporných pracovníkov v školstve, najmä prostredníctvom investovania do kvality a efektívnej počiatočnej odbornej prípravy učiteľov a ich nepretržitého profesijného rozvoja.

A širšie otázky, ktoré majú priamy vplyv na (meniacu sa) úlohu a požiadavky na učiteľov, školiteľov a vedúcich pracovníkov škôl v našich vzdelávacích systémoch:

3. podpora inklúzie, spravodlivosti a rovnosti príležitostí vrátane rodovej rovnosti vo vzdelávaní zameraním sa na rastúcu potrebu rozvoja demokratických a inkluzívnych školských kultúr a uspokojenia potrieb všetkých žiakov a študentov;
4. podpora inkluzívnych, udržateľných a dôstojných pracovísk zameraných žiaka a študenta vrátane zvyšovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom;
5. podpora úplnej digitálnej gramotnosti a zváženie vplyvu IKT na vzdelávanie;
6. podpora investovania do kvality vzdelávania a odbornej prípravy vrátane vzdelávacích infraštruktúr.

Okrem toho, ako bolo tiež zdôraznené v záverečnej správe projektu III ESSDE týkajúceho sa budovania kapacít, EFEE a ETUCE uznávajú pridanú hodnotu ďalšieho skúmania vplyvu nástrojov pre nábor a udržanie si pracovníkov v európskych krajinách na atraktivnosť učiteľského povolania a existenciu nedostatku učiteľov.

Úloha sociálnych partnerov a záväzky

Berúc do úvahy vyššie uvedené prvky, ktoré sa považujú za kľúčové, európski sociálni partneri v školstve a ich členovia sa zaväzujú pokračovať v posilňovaní budovania ich kapacít na európskej a vnútroštátnej úrovni pre silnejší sektorový sociálny dialóg s cieľom spoločne pracovať na zvyšovaní atraktivnosti učiteľského povolania prostredníctvom:

- skúmania možností spoločného vypracovania akčného rámca pre atraktivnosť učiteľského povolania;
- zvyšovania povedomia v spoločnosti o význame a hodnote učiteľského povolania v rámci kvalitných vzdelávacích inštitúcií, ktoré sú inkluzívnymi a udržateľnými organizáciami zameranými na žiakov a študentov, a prínosu tejto profesie pre budúcu spoločnosť;
- ďalšej identifikácie, riešenia a hľadania riešení pre prekážky a medzery v budovaní kapacít pre účinný sociálny dialóg na európskej a vnútroštátnej úrovni;
- pokračovania v rozvíjaní spoločných postupov na podporu a budovanie schopnosti sociálnych partnerov efektívne sa zúčastňovať na tvorbe politiky a rozhodovaní v oblasti vzdelávania na všetkých úrovniach;
- informovania sa o osvedčených postupoch a uľahčenia výmeny informácií medzi členmi.

Záver

EFEE a ETUCE, európski sociálni partneri v školstve sa zaväzujú aktívne podporovať toto vyhlásenie na európskej úrovni a prostredníctvom svojich členských organizácií na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Toto vyhlásenie bolo prijaté na plenárnom zasadnutí európskeho sektorového sociálneho dialógu v školstve (ESSDE), ktoré sa konalo 19. novembra 2018.

Brusel, 19. novembra 2018.

Daniel Wisniewski
Generálny tajomník
EFEE

Susan Flocken
Európsky riaditeľ
ETUCE